ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Η ΔΟΞΑ ΚΥΡΙΟΥ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2012

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Σειρά:
«Χριστολογικά» ἀριθμ. 32

Copyright:
Ἱερά Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-56-9

Ἐκδοτική Παραγωγή
Ἑπτάλοφος ΑΒΕΕ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ δόξα Κυρίου

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἡ Δεσποτικὴ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ εἶναι:

Πρῶτον ἑορτὴ τῆς δόξας καὶ τῆς λαμπρότητας τοῦ Κυρίου

Στὴν Μεταμόρφωσή Του ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ἔδειξε ἀμυδρῶς στοὺς τρεῖς μαθητές Του Πέτρο, Ἰάκωβο καὶ Ἰωάννη τὴν δόξα, τὴν λαμπρότητα καὶ τὸ κάλλος τῆς θείας φύσης Του, ὅπως τὸ μαρτυροῦν οἱ μαθητές Του ποὺ ἔγιναν *«ἐπόπτες τῆς Ἐκείνου μεγαλειότητος»* (Β΄ Πέτρου α΄ 16).

✣ *«Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς»* (Ματθαίου ιζ΄).

Δηλαδή: «Ὕστερα ἀπὸ ἕξι μέρες, παίρνει ὁ Ἰησοῦς μαζί του τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη, τὸν ἀδερφό του, καὶ τοὺς ἀνεβάζει σ' ἕνα ψηλὸ βουνό. Ἐκεῖ μεταμορφώθηκε μπροστά τους, ἔλαμψε τὸ πρόσωπό του σὰν τὸν ἥλιο καὶ τὰ ἐνδύματά του ἔγιναν ἄσπρα σὰν τὸ φῶς».

Θεωροῦμε ἐπίκαιρο νὰ ἀναφερθοῦμε στὴν δόξα Κυρίου δηλ. τὴν ἀκτινοβολοῦσα λαμπρότητα τοῦ θεανδρικοῦ προσώπου Του καὶ τὴν ἀπαστράπτουσα φωτεινότητα τῶν ἐνδυμάτων Του καὶ νὰ θυμηθοῦμε αὐτὰ ποὺ ἀναφέρονται στὴν Ἁγία Γραφὴ γι᾽ Αὐτή.

1. Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ φανερώθηκε:

α. Στὸν Μωυσῆ

Μετὰ τὴν θεοφάνεια στὸ ὄρος Σινᾶ καὶ τὴν ἐξαγγελία τῶν ἐντολῶν, ὅταν ὁ Θεὸς κάλεσε τὸν Μωυσῆ νὰ ἀνεβεῖ στὴν κορυφὴ τοῦ ὄρους γιὰ νὰ παραλάβει τὶς πέτρινες πλάκες πάνω στὶς ὁποῖες ἦταν χαραγμένες οἱ 10 ἐντολές.

✤ *«Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· ἀνάβηθι πρός με εἰς τὸ ὄρος καὶ ἴσθι ἐκεῖ· καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λίθινα, τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς ἔγραψα νομοθετῆσαι αὐτοῖς. καὶ ἀναστὰς Μωϋσῆς καὶ Ἰησοῦς ὁ παρεστηκὼς αὐτῷ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ· καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἡσυχάζετε αὐτοῦ, ἕως ἀναστρέψωμεν πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἰδοὺ Ἀαρὼν καὶ Ὢρ μεθ᾽ ὑμῶν· ἐάν τινι συμβῇ κρίσις, προσπορευέσθωσαν αὐτοῖς. καὶ ἀνέβη Μωϋσῆς καὶ Ἰησοῦς εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὸ ὄρος. καὶ κατέβη ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸ ἡ νεφέλη ἓξ ἡμέρας· καὶ ἐκάλεσε Κύριος τὸν Μωϋσῆν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐκ μέσου τῆς νεφέλης. τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης Κυρίου ὡσεὶ πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. καὶ εἰσῆλθε Μωϋσῆς εἰς τὸ μέσον τῆς νεφέλης καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας»* (Ἐξόδου 24, 12-18).

Δηλαδή: «Ὁ Κύριος εἶπε στὸν Μωυσῆ: Ἀνέβα νὰ μὲ συναντήσεις στὸ βουνὸ καὶ μεῖνε ἐκεῖ. Θὰ σοῦ δώσω τὶς λίθινες πλάκες πάνω στὶς ὁποῖες ἔχω γράψει τὸν νόμο καὶ τὶς ἐντολές, ὥστε ν' ἀποτελέσουν νόμο γιὰ τὸν λαό. Ὁ Μωυσῆς ἑτοιμάστηκε κι ἀνέβηκε μαζὶ μὲ τὸν βοηθό του τὸν Ἰησοῦ στὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ. Στοὺς πρεσβυτέρους εἶπαν: Μείνετε ἐδῶ, ὥσπου νὰ ἐπιστρέψουμε. Ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Ὢρ θὰ εἶναι μαζί σας. Ὅποιος ἔχει κάποια ὑπόθεση, ν' ἀπευθύνεται σ' αὐτούς.

Ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέβηκαν στὸ βουνό, καὶ τὸ βουνὸ καλύφθηκε ἀπὸ ἕνα σύννεφο. Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ κατέβηκε στὸ ὄρος Σινᾶ, ποὺ ἡ νεφέλη τὸ κάλυπτε γιὰ ἕξι μέρες. Τὴν ἕβδομη μέρα ὁ Κύριος κάλεσε τὸν Μωυσῆ μέσα ἀπὸ τὴ νεφέλη. Στοὺς Ἰσραηλίτες ἡ δόξα τοῦ Κυρίου φαινόταν σὰν φωτιὰ ποὺ λαμπάδιαζε πάνω στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Ὁ Μωυσῆς μπῆκε στὴ νεφέλη καὶ ἀνέβηκε στὸ βουνό. Ἐκεῖ στὸ βουνὸ ἔμεινε σαράντα μέρες καὶ σαράντα νύχτες.

Ἐπίσης καὶ ὅταν ὁ Μωϋσῆς ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ τοῦ φανερώσει τὸν Ἑαυτό Του γιὰ νὰ Τὸν γνωρίσει, ἐνῶ εὑρισκόταν στὴν κορυφὴ τοῦ ὄρους Σινᾶ.

✣ *«Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐνώπιος ἐνωπίῳ, ὡς εἴ τις λαλήσει πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον. καὶ ἀπελύετο εἰς τὴν παρεμβολήν, ὁ δὲ θεράπων Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ νέος οὐκ ἐξεπορεύετο ἐκ τῆς σκηνῆς. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς Κύριον· ἰδοὺ σύ μοι λέγεις· ἀνάγαγε τὸν λαὸν τοῦτον, σὺ δὲ οὐκ ἐδήλωσάς μοι, ὃν συναποστελεῖς μετ' ἐμοῦ· σὺ δέ μοι εἶπας· οἶδά σε παρὰ πάντας, καὶ χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί. εἰ οὖν εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν γνωστῶς, ἵνα ἴδω σε, ὅπως ἂν ὦ εὑρηκὼς χάριν ἐναντίον σου, καὶ ἵνα γνῶ ὅτι λαός σου τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο. καὶ λέγει· αὐτὸς προπορεύσο-*

μαί σου καὶ καταπαύσω σε. καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· εἰ μὴ αὐτὸς σὺ συμπορεύῃ, μή με ἀναγάγῃς ἐντεῦθεν· καὶ πῶς γνωστὸν ἔσται ἀληθῶς, ὅτι εὕρηκα χάριν παρὰ σοί, ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου, ἀλλ᾽ ἢ συμπορευομένου σου μεθ᾽ ἡμῶν; καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐστι. καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· καὶ τοῦτόν σοι τὸν λόγον, ὃν εἴρηκας, ποιήσω· εὕρηκας γὰρ χάριν ἐνώπιον ἐμοῦ, καὶ οἶδά σε παρὰ πάντας. καὶ λέγει· ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν, καὶ εἶπεν· ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου τῇ δόξῃ μου καὶ καλέσω τῷ ὀνόματί μου, Κύριος ἐναντίον σου· καὶ ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. καὶ εἶπεν· οὐ δυνήσῃ ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται. καὶ εἶπε Κύριος· ἰδοὺ τόπος παρ᾽ ἐμοί, στήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας· ἡνίκα δ᾽ ἂν παρέλθῃ ἡ δόξα μου, καὶ θήσω σε εἰς ὀπὴν τῆς πέτρας καὶ σκεπάσω τῇ χειρί μου ἐπὶ σέ, ἕως ἂν παρέλθω· καὶ ἀφελῶ τὴν χεῖρα, καὶ τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθήσεταί σοι. καὶ ἐλάξευσε δύο πλάκας λιθίνας, καθάπερ καὶ αἱ πρῶται· καὶ ὀρθρίσας Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, καθότι συνέταξεν αὐτῷ Κύριος· καὶ ἔλαβε Μωϋσῆς τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας. καὶ κατέβη Κύριος ἐν νεφέλῃ καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖ· καὶ ἐκάλεσε τῷ ὀνόματι Κυρίου. καὶ παρῆλθε Κύριος πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσε· Κύριος ὁ Θεὸς οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός· καὶ σπεύσας Μωϋσῆς, κύψας ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησε» (Ἐξόδου 33, 11-23· 34, 4β-γ, 5-6,8).

Δηλαδή: Ὁ Κύριος μιλοῦσε στὸν Μωυσῆ πρόσωπο μὲ πρόσωπο, ὅπως κάποιος θὰ μιλοῦσε στὸν φίλο του. Ἔπειτα ὁ Μωϋσῆς ἐπέστρεφε στὸν καταυλισμό, ἐνῷ ὁ

βοηθός του, ὁ νεαρὸς Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, δὲν ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὴ σκηνή.

Μιὰ μέρα ὁ Μωυσῆς εἶπε στὸν Κύριο: Ἐσὺ μοῦ λές: «Ὁδήγησε τὸν λαὸ αὐτό». Δὲν μοῦ φανέρωσες ὅμως ποιὸν θὰ στείλεις μαζί μου. Μοῦ εἶπες ἀκόμα: «Σ' ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον κι ἔχεις τὴν εὔνοιά μου». Ἂν, λοιπόν, ἔχω κερδίσει τὴν εὔνοιά σου, φανέρωσέ μου τὸν ἑαυτό σου, γιὰ νὰ σὲ δῶ καὶ νὰ πειστῶ ὅτι ἔχω κερδίσει τὴν εὔνοιά σου, καὶ γιὰ νὰ γνωρίσει τὸ μεγάλο αὐτὸ πλῆθος ὅτι εἶναι ὁ λαός σου. Ὁ Κύριος εἶπε: «Ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ πορεύομαι πρὶν ἀπὸ σένα κι ἐσὺ θὰ εἶσαι ἥσυχος». Ὁ Μωυσῆς ὅμως ἐπέμεινε: «Ἂν ἐσὺ ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἔρθεις μαζί μας, μὴ μᾶς πάρεις ἀπὸ δῶ. Γιατὶ πῶς στ' ἀλήθεια θὰ γίνει γνωστό, ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ λαός σου ἔχουμε κερδίσει τὴν εὔνοιά σου, ἂν δὲν ἔρθεις κι ἐσὺ μαζύ μας; Μόνο ἔτσι θὰ δοξαστοῦμε κι ἐγὼ κι ὁ λαός σου περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς ποὺ ὑπάρχουν στὴ γῆ».

Τότε ὁ Κύριος διαβεβαίωσε τὸν Μωυσῆ: «Κι αὐτὸ ποὺ μοῦ εἶπες θὰ τὸ κάνω, γιατὶ ἔχεις κερδίσει τὴν εὔνοιά μου καὶ σὲ ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον». Μὰ ὁ Μωυσῆς συνέχισε: «Φανέρωσέ μου τὸν ἑαυτό σου». Ὁ Κύριος ἀποκρίθηκε: Θὰ περάσω μὲ ὅλη τὴ μεγαλοπρέπειά μου μπροστά σου, καὶ θὰ κάνω νὰ ἀκουστεῖ μπροστά σου τὸ ὄνομά μου: «Κύριος». Θὰ ἐλεῶ ὅποιον θέλω νὰ ἐλεήσω, καὶ θὰ σπλαχνίζομαι ὅποιον θέλω νὰ σπλαχνιστῶ. Τοῦ εἶπε ἀκόμα: «Δὲν θὰ μπορέσεις ὅμως νὰ δεῖς τὸ πρόσωπό μου, γιατὶ κανένας ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ δεῖ τὸ πρόσωπό μου καὶ νὰ παραμείνει ζωντανός». Τέλος, ὁ Κύριος εἶπε: «Νά, ὑπάρχει ἐδῶ κοντά μου ἕνας τόπος· στάσου πάνω στὸν βράχο. Καθὼς θὰ περνάει ἡ δόξα μου, θὰ σὲ βάλω σ' ἕνα κοίλωμα τοῦ βράχου καί, ὥσπου νὰ περάσω, θὰ σὲ σκεπάζω μὲ τὸ χέρι μου. Μετὰ

θὰ τραβήξω τὸ χέρι μου καὶ τότε θὰ δεῖς τὰ νῶτα μου· τὸ πρόσωπό μου ὅμως δὲν θὰ σοῦ φανερωθεῖ».

Ὁ Μωυσῆς σηκώθηκε πολὺ πρωὶ κι ἀνέβηκε στὸ ὄρος Σινᾶ, ὅπως τὸν πρόσταξε ὁ Κύριος. Ὁ Κύριος κατέβηκε μέσα σὲ νεφέλη, στάθηκε ἐκεῖ κοντὰ στὸν Μωυσῆ, καὶ τότε ἀκούστηκε τὸ ὄνομα «Κύριος». Ὁ Κύριος ὁ Θεὸς εἶναι ὅλος καλοσύνη καὶ ἀγάπη, εἶναι ἀνεξίκακος, πολυεύσπλαχνος καὶ ἀξιόπιστος. Τότε ὁ Μωυσῆς ἔπεσε μὲ βιάση στὴ γῆ καὶ προσκύνησε τὸν Κύριο.

β. Στὸν Προφήτη Ἡσαΐα, τὸ ἔτος ποὺ πέθανε ὁ Ὀζίας ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα 756 π.Χ. Τότε ὁ Προφήτης εἶδε τὸ οὐράνιο θυσιαστήριο καὶ ἄκουσε τοὺς Ἀγγέλους νὰ δοξολογοῦν τὸν Θεό.

✤ *«Καὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ, οὗ ἀπέθανεν Ὀζίας ὁ βασιλεύς, εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου, καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ»* (Ἡσαΐα στ΄ 1).

Δηλαδή: «Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, κατὰ τὸ ὁποῖο πέθανε ὁ βασιλιὰς Ὀζίας, εἶδα σὲ ὅραμα τὸν Κύριο νὰ κάθεται ἐπάνω σ' ἕνα θρόνο ψηλὸ καὶ μετέωρο· καὶ εἶδα ἀκόμη νὰ εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ ἀπερίγραπτη δόξα ὁ ναὸς αὐτός».

γ. Στὸν προφήτη Ἰεζεκιὴλ ὅταν τοῦ ἀποκαλύφθηκε ὁ νέος ναός (δηλαδὴ ἡ Ἐκκλησία) στὴν ὁποία κατὰ τὴν προφητεία ἀνέτειλε ἡ δόξα Κυρίου.

✤ *«Καὶ ἤγαγέ με ἐπὶ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐξήγαγέ με, καὶ ἰδοὺ δόξα Θεοῦ Ἰσραὴλ ἤρχετο κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς ἀνατολάς, καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς ὡς φωνὴ διπλα-*

σιαζόντων πολλῶν, καὶ ἡ γῆ ἐξέλαμπεν ὡς φέγγος ἀπὸ τῆς δόξης κυκλόθεν, καὶ ἡ ὅρασις, ἣν εἶδον, κατὰ τὴν ὅρασιν, ἣν εἶδον ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρίσαι τὴν πόλιν, καὶ ἡ ὅρασις τοῦ ἅρματος, οὗ εἶδον, κατὰ τὴν ὅρασιν, ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ· καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου. καὶ δόξα Κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν, καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης Κυρίου ὁ οἶκος» (Ἰεζεκιὴλ μγ΄ 1-5).

Δηλαδή: «Ὁ ἀνήρ, ποὺ μὲ ὁδηγοῦσε, μὲ ἔφερε στὴν ἀνατολικὴ πύλη καὶ μέσῳ αὐτῆς μὲ ἔβγαλε πρὸς τὸ ἔξω μέρος. Καὶ νά, ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἄρχιζε ἀπὸ τὴν ὁδό, ποὺ ὁδηγοῦσε στὴν ἀνατολικὴ πύλη. Ἄκουσα βοὴ ἀλαλαγμοῦ στρατεύματος, τὴν ὁποίαν κάτι σὰν ἀντίλαλος τὴν ἐπολλαπλασίαζε. Ὅλη ἡ γῆ ἔλαμψε ἀπὸ τὸ φεγγοβόλημα τῆς θείας αὐτῆς δόξης. Τὸ ὅραμα, τὸ ὁποῖο εἶδα, ἦταν ὅμοιο, μὲ τὸ ὅραμα, ποὺ εἶχα δεῖ ὅταν πήγαινα ἄλλοτε στὴν πόλη Ἱερουσαλήμ, γιὰ νὰ χρίσω ὁρισμένους κατοίκους της. Καὶ τὸ ὅραμα τοῦ ἅρματος, τὸ ὁποῖο εἶδα, ἦταν ὅμοιο μὲ τὸ ὅραμα, ποὺ εἶχα δεῖ κοντὰ στὸν ποταμὸ Χοβάρ. Ἀμέσως ἔπεσα μὲ τὸ πρόσωπο κάτω στὸ ἔδαφος. Ἡ δόξα τοῦ Κυρίου εἰσῆλθε στὸν ἱερὸ χῶρο τοῦ ναοῦ, ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς ἀνατολικῆς πύλης. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μὲ σήκωσε καὶ μὲ εἰσήγαγε στὴν ἐσωτερικὴ αὐλὴ καὶ νά, ὅλος ὁ οἶκος τοῦ Κυρίου ἦταν πλήρης ἀπὸ τὴν θεία δόξα».

δ. Στοὺς Ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ τὴ νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

✤ *«Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ*

δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν» (Λουκᾶ β΄ 9).

Δηλαδή: «Σ' αὐτοὺς παρουσιάστηκε ἕνας ἄγγελος Κυρίου καὶ θεϊκὴ λαμπρότητα τοὺς περιέβαλε μὲ τὴ λάμψη της καὶ κατατρόμαξαν».

ε. Στὸν Ἀρχιδιάκονο Στέφανο, ὅταν τὸν λιθοβολοῦσαν

✤ *«Ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδε δόξαν Θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ»* (Πράξεων ζ΄ 55).

Δηλαδή: «Αὐτὸς ὅμως γεμᾶτος ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἀτένισε τὸν οὐρανὸ καὶ εἶδε τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν Ἰησοῦ νὰ στέκεται στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ».

στ. Στοὺς πιστούς, ποὺ μεταμορφώνονται καὶ ἀποκτοῦν θεοείδεια μὲ τὴν ἁγία ζωή τους καὶ ἀκτινοβολοῦν τὴν λαμπρότητα τοῦ Κυρίου, ὅπως διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος

✤ *«Ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος»* (Β΄ Πρὸς Κορινθίους γ΄ 18).

Δηλαδή: «Ὅλοι, ἐμεῖς, λοιπόν, χωρὶς κάλυμμα στὸ πρόσωπο, κοιτάζουμε σὲ καθρέφτη τὴ λαμπρότητα τοῦ Κυρίου καὶ μεταμορφωνόμαστε σ' αὐτὴν τὴ λαμπρὴ εἰκόνα του, βαδίζοντας ἀπὸ δόξα σὲ δόξα μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Κυρίου, ποὺ εἶναι τὸ Πνεῦμα».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι ἐνῶ οἱ πιστοὶ ὅταν βαπτίζονται ἐπισκιάζονται ἀπὸ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλότητά τους πολὺ γρήγορα τὴν χάνουν.

✤ *«Οἴμοι! καλὸν γὰρ ἐνταῦθα καὶ στενάξαι πικρόν, ὅτι τοσαύτης ἀπολαύοντες εὐεργεσίας, οὐδὲ τὰ λεγόμενα ἴσμεν, διὰ τὸ ταχέως ἀπολλύναι τὰ πράγματα, καὶ πρὸς τὰ αἰσθητὰ ἑπτοῆσθαι. Αὕτη γὰρ ἡ δόξα ἡ ἀπόρρητος καὶ φρικώδης μέχρι μὲν μιᾶς καὶ δευτέρας ἡμέρας ἐν ἡμῖν μένει, τὸ λοιπὸν δὲ αὐτὴν κατασβέννυμεν, τὸν χειμῶνα ἐπάγοντες τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, καὶ τῇ πυκνότητι τῶν νεφῶν ἀποκρουόμενοι τὰς ἀκτῖνας. Χειμὼν γὰρ τὰ βιωτικά, καὶ χειμῶνος σκυθρωπότερα»* (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὁμιλία ζ΄ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Β΄, ΕΠΕ τ. 19, σελ. 220).

Δηλαδή: «Ἀλλοίμονο! καθόσον εἶναι καλὸ ἐδῶ καὶ νὰ στενάξομε πικρά, γιατί, ἂν καὶ ἀπολαμβάνομε τόση εὐγένεια, δὲ γνωρίζομε οὔτε τὰ λεγόμενα, ἐπειδὴ χάνονται γρήγορα τὰ πράγματα, καὶ παρασυρόμαστε ἀπὸ τὰ αἰσθητά. Γιατὶ αὐτὴ ἡ λαμπρότητα, ἡ ἀπόρρητη καὶ γεμάτη φρίκη, παραμένει μέσα μας μέχρι τὴν πρώτη καὶ δεύτερη ἡμέρα, καὶ στὴ συνέχεια τὴν κατασβήνομε, προσθέτοντας τὸν χειμώνα τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ ἀποκρούοντας τὶς ἀκτίνες μὲ τὴν πυκνότητα τῶν νεφῶν».

Ὁ μέγας φωστὴρ τῆς Καισαρείας Βασίλειος ἐξηγεῖ πῶς καταλάμπεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν δόξα τοῦ Κυρίου.

✤ *«Ὁ οὖν ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ νόμου περιελὼν τὸ γράμμα, ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Κύριον -ὁ δὲ Κύριος νῦν τὸ Πνεῦμα λέγεται-, καὶ ὅμοιος γίνεται Μωϋσεῖ ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσωπον δεδοξασμένον ἔχοντι. Ὡς γὰρ τὰ τοῖς ἀνθηροῖς χρώμασι παρακείμενα, ἐκ τῆς περιρρεούσης αὐγῆς καὶ αὐτὰ καταχρώννυται, οὕτως ὁ ἐναργῶς ἐνατενίσας τῷ Πνεύματι, ἐκ τῆς ἐκείνου δόξης μεταμορφοῦταί πως πρὸς τὸ φανότερον, οἷόν τινι φωτί, τῇ ἐκ τοῦ Πνεύματος ἀληθείᾳ τὴν*

καρδίαν καταλαμπόμενος. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ «μεταμορφοῦται ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν οἰκείαν δόξαν», οὐ μικρολόγως, οὐδὲ ἀμυδρῶς, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον ἐστὶν εἰκὸς τὸν ἀπὸ τοῦ Πνεύματος φωτιζόμενον» (Μεγάλου Βασιλείου, Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κεφάλαιο κα΄, ΕΠΕ τ. 10, σελ. 424).

Δηλαδή: «Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου ὑπερέβη τὸ γράμμα μεταβαίνει εἰς τὸν Κύριον, ὁ δὲ Κύριος ἐδῶ ταυτίζεται μὲ τὸ Πνεῦμα, καὶ γίνεται ὅμοιος μὲ τὸν Μωυσῆν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν φανέρωσιν τοῦ Θεοῦ εἶχε τὸ πρόσωπόν του δοξασμένον. Ὅπως δηλαδὴ τὰ ἀντικείμενα ποὺ εὑρίσκονται κοντὰ εἰς ζωηρὰ χρώματα παίρνουν καὶ αὐτὰ μίαν ἀπόχρωσιν ἀπὸ τὴν ἀντανάκλασιν ποὺ τὰ περιλούζει, ἔτσι καὶ αὐτὸς ποὺ εἶδε καθαρὰ τὸ Πνεῦμα, λόγῳ τῆς δόξης ἐκείνου μεταμορφώνεται κάπως ἐπὶ τὸ λαμπρότερον, διότι ἡ ἀλήθεια τοῦ Πνεύματος σὰν κάποιο φῶς καταφωτίζει τὴν καρδίαν. Καὶ αὐτὸ σημαίνει τὸ λεγόμενον, ὅτι μεταμορφοῦται κατόπιν μὲ τὴν δόξα τοῦ Πνεύματος καὶ ἀποκτᾷ ἰδικήν του δόξαν, ὄχι ὀλίγην οὔτε ἀμυδράν, ἀλλὰ τόσην ὅσην εἶναι εὔλογον νὰ ἔχῃ αὐτὸς ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα».

Στὴν μεταμόρφωση τῶν πιστῶν ἀναφέρεται καὶ ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἑορτὴ μὲ τὸν ὕμνο: *«Εἰς ὄρος ὑψηλὸν μεταμορφωθεὶς ὁ Σωτήρ, τοὺς κορυφαίους ἔχων τῶν μαθητῶν, ἐνδόξως ἐξέλαμψες· δηλῶν ὅτι οἱ τῷ ὕψει τῶν ἀρετῶν διαπρέψαντες καὶ τῆς ἐνθέου δόξης ἀξιωθήσονται»* (Στιχηρὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς).

2. Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ φανερώθηκε κυρίως στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων.

α. Θεολογεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὅτι:

✤ *«Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας»* (Ἰωάννου α΄ 14).

Δηλαδή: «Κι ὁ Λόγος ἔγινε ἄνθρωπος. Κι ἔστησε τὴ σκηνή του ἀνάμεσά μας, καὶ εἴδαμε τὴ θεϊκή του δόξα, τὴ δόξα ποὺ ὁ μοναχογιὸς τὴν ἔχει ἀπ' τὸν Πατέρα, κι ἦρθε γεμᾶτος χάρη θεϊκὴ καὶ ἀλήθεια γιὰ μᾶς».

β. Τὰ ἴδια κηρύττει καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι:

✤ *«Ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ»* (Πρὸς Κορινθίους Β΄ δ΄, 6).

Δηλαδή: «Ὁ Θεὸς ποὺ εἶπε: Μέσα ἀπὸ τὸ σκοτάδι νὰ λάμψει τὸ φῶς, αὐτὸς ἔλαμψε μέσα στὶς καρδιές μας καὶ μᾶς φώτισε νὰ γνωρίσουμε τὴ δόξα του στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

✤ *«Ὅς* (δηλαδὴ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός) *ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ρήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς»* (Πρὸς Ἑβραίους α΄ 3).

Δηλαδή: «Αὐτὸς εἶναι ἡ ἀκτινοβολία τοῦ θεϊκοῦ μεγαλείου καὶ ἡ τέλεια ἔκφραση τῆς θεϊκῆς ὑπόστασης κι αὐτὸς συγκρατεῖ τὸ σύμπαν μὲ τὴ δύναμη τοῦ λόγου του.

Ἀφοῦ καθάρισε μὲ τὸ σταυρικό του θάνατο τὶς ἁμαρτίες μας, κάθισε ψηλά, στὰ δεξιὰ τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ».

3. Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώνεται:

α. Στὸ ὄνομά Του

Ὅπως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Μωυσῆ ὅταν ἐπισημαίνει στοὺς Ἰουδαίους τὶς συνέπειες τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ὅπως εἶναι καταγεγραμμένες στὸ βιβλίο τοῦ Νόμου.

✤ *«Ἐὰν μὴ εἰσακούσῃς ποιεῖν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομα τὸ ἔντιμον τὸ θαυμαστὸν τοῦτο, Κύριον τὸν Θεόν σου»* (Δευτερονόμιο κη΄ 58).

Δηλαδή: «Ἐὰν δὲν ὑπακούσῃς, ὥστε νὰ τηρήσῃς ὅλες τὶς ἐντολὲς τοῦ Νόμου τούτου, αὐτὲς ποὺ ἔχουν καταγραφεῖ στὸ βιβλίο τοῦτο, καὶ δὲν εὐλαβηθεῖς τὸ πανέντιμο καὶ θαυμαστὸ τοῦτο Ὄνομα, δηλαδὴ Κύριον τὸν Θεόν σου».

Ὅπως ἀναφέρεται καὶ πάλι ὅταν μετὰ τὴν βαβυλώνιο αἰχμαλωσία συνάχθηκαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἀκούσουν τὸν Νόμο τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀνέγνωσε ὁ ἱερεὺς Ἔσδρας καὶ δοξολόγησαν τὸν Θεόν.

✤ *«Καὶ εἶποσαν οἱ Λευῖται Ἰησοῦς καὶ Καδμιήλ· ἀνάστητε, εὐλογεῖτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου καὶ ὑψώσουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλογίᾳ καὶ αἰνέσει»* (Νεεμίου θ΄ 5).

Δηλαδή: «Οἱ δὲ Λευῖτες, ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Καδμιὴλ

εἶπαν· “Σηκωθεῖτε καὶ δοξολογεῖτε Κύριον τὸν Θεόν μας, ὁ ὁποῖος ζῇ στοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Εὐλογητὸν εἶναι καὶ θὰ εἶναι τὸ ἔνδοξον ὄνομά σου, Κύριε, καὶ σὲ θὰ μεγαλύνουν πάντοτε μὲ κάθε ὕμνον καὶ δοξολογίαν”».

β. Στὴν μεγαλοπρέπειά Του

Ὅπως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἐλιούδ, στὸν λόγο του πρὸς τὸν πάσχοντα Ἰώβ.

✤ *«Ἀπὸ βορρᾶ νέφη χρυσαυγοῦντα· ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δόξα καὶ τιμὴ Παντοκράτορος»* (Ἰωβ λζ΄ 22).

Δηλαδή: «Ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ βορρᾶ ἀνυψώνονται στὸν οὐρανὸ σύννεφα, ποὺ λάμπουν σὰν τὸ χρυσάφι. Ἀσυγκρίτως ὅμως περισσότερο ἀπὸ αὐτὰ λάμπει ἡ μεγάλη δόξα καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ».

Ὅπως ἀναφέρεται στοὺς Ψαλμούς

Στὸν αἶνο τῆς ᾠδῆς τοῦ Δαβίδ.

✤ *«Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, ἐνεδύσατο Κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο· καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται»* (Ψαλμοῦ ϟβ΄ (ϟγ΄) 92, 1).

Δηλαδή: «Ὁ Κύριος, ὁ μόνος καὶ ὕψιστος Βασιλιὰς τοῦ οὐρανίου καὶ ἐπιγείου κόσμου, ἐνεδύθη μεγαλοπρέπεια καὶ δόξα· φόρεσε καὶ ἔζωσε γύρω ἀπὸ τὴν μέση του ἀκατανίκητη δύναμη σὲ ὑπεράσπιση τῶν ἀνθρώπων του. Γιατὶ αὐτὸς στερέωσε τὴν οἰκουμένη, ἡ ὁποία δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ σαλευθεῖ ἀπὸ τὴν θέση της».

Στὸν Προοιμιακὸ Ψαλμό

✤ *«Εὐλόγει, ἡ ψυχή μου, τὸν Κύριον. Κύριε ὁ Θεός μου, ἐμεγαλύνθης σφόδρα, ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω»* (Ψαλμοῦ ργ΄ (ρδ΄) 103, 1).

Δηλαδή: «Δοξολόγησε ἀκατάπαυστα, ψυχή μου, τὸν Κύριο. Κύριε καὶ Θεέ μου, ἀσύγκριτο καὶ ἄφθαστο εἶναι τὸ μεγαλεῖο σου».

✤ *«Τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσι καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται»* (Ψαλμοῦ ρμδ΄ (ρμε΄) 144, 5).

Δηλαδή: «Τὴν μεγαλοπρεπὴ λαμπρότητα τῆς ἁγιότητός σου θὰ ὑμνοῦν καὶ θὰ διηγοῦνται τὰ θαυμαστά σου ἔργα».

γ. Στὴν δύναμή Του

Ἀπὸ τὸν Μωυσῆ ὅταν μετὰ τὴν θαυμαστὴ διάβαση τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης ἔψαλε ὕμνο δοξολογώντας καὶ ὑμνώντας τὴν ἔνδοξη δύναμη τοῦ Κυρίου Παντοκράτορος.

✤ *«Τότε ἦσε Μωϋσῆς καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὴν ᾠδὴν ταύτην τῷ Θεῷ καὶ εἶπαν λέγοντες ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν...»* (Ἐξόδου ιε΄ 1, 6).

Δηλαδή: «Τότε ἔψαλε ὁ Μωυσῆς, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν οἱ Ἰσραηλίτες, αὐτὸν τὸν εὐχαριστήριο ὕμνο πρὸς τὸν Θεὸ λέγοντας· "ἂς ψάλουμε καὶ ἂς δοξολογήσουμε τὸν Κύριο, γιατὶ μὲ θαυμαστὸ τρόπο μεγάλως δοξάσθηκε. Ἔρριψε καὶ κατεπόντισε στὴν θάλασσα τοὺς ἵππους τῶν Αἰγυπτίων μαζὶ μὲ τοὺς ἱππεῖς... "».

Ἀπὸ τὸν προφήτη Ἡσαΐα

✤ *«Καὶ νῦν εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας καὶ κρύπτεσθε εἰς τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν»* (Ἡσαΐου β΄ 10).

Δηλαδή: «Καὶ τώρα σεῖς, οἱ παράνομοι καὶ ἀνυπάκοοι πρὸς τὸν Θεό, εἰσέλθετε στὰ σπήλαια, κυριευμένοι ἀπὸ φόβο ἐνώπιον τοῦ ὀργισμένου Κυρίου καὶ τῆς ἀκαταγώνιστης δυνάμεώς του, ὅταν θὰ ἐγερθεῖ, γιὰ νὰ συντρίψει στὴν παντοδυναμία του τὴν ἁμαρτωλὴ χώρα».

Κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο ἡ δύναμη τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ Πατέρα ἀνέστησε τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

✤ *«Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν»* (Ρωμαίους στ΄ 4).

Δηλαδή: «Πραγματικά, τὸ βάπτισμά μας σημαίνει πὼς συμμετέχουμε στὸ θάνατο καὶ στὴν ταφὴ τοῦ Χριστοῦ. Κι ὅπως ὁ Πατέρας Θεὸς μὲ τὴ δύναμή του ἀνάστησε τὸ Χριστὸ ἀπὸ τοὺς νεκρούς, τὸ ἴδιο κι ἐμεῖς μποροῦμε νὰ ζήσουμε μία νέα ζωή».

δ. Στὰ ἔργα Του

Τὰ δημιουργήματα διακηρύττουν τὴν δόξα τοῦ Δημιουργοῦ τους.

✤ *«Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα»* (Ψαλμοῦ ιη΄ (ιθ΄) 1).

Δηλαδή: «Οἱ οὐρανοὶ μὲ τὴν ἁρμονία καὶ τὸ κάλλος τους διηγοῦνται σὲ κάθε ἄνθρωπο τὴν δόξα καὶ τὴν

σοφία τοῦ Θεοῦ. Ὁ οὐρανός, ποὺ σὰν στερεὸς θόλος περιβάλλει τὴ γῆ, διακηρύττει, ὅτι εἶναι ἔργο τοῦ παντοδυνάμου καὶ πανσόφου δημιουργοῦ».

✤ «*Μεγάλα τὰ ἔργα Κυρίου, ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ*» (Ψαλμοῦ ριʹ (ριαʹ) 110, 2).

Δηλαδή: «Μεγάλα καὶ ἀξιοθαύμαστα εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου· ὁλοκληρωμένα λεπτομερῶς μὲ κάθε σοφία καὶ ἀγαθότητα, σύμφωνα μὲ τὸ σοφὸ καὶ ἀγαθὸ θέλημά Του».

ε. Στὴν ἁγιότητά Του

Στήν ᾠδὴ Μωυσέως ὑμνεῖται ἡ ἁγιότητα τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ.

✤ «*Τίς ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς, Κύριε; τίς ὅμοιός σοι, δεδοξασμένος ἐν ἁγίοις, θαυμαστὸς ἐν δόξαις, ποιῶν τέρατα*» (Ἐξόδου ιεʹ 11).

Δηλαδή: «Ποιός ἀπὸ τοὺς ἄλλους θεοὺς εἶναι ὅμοιος μὲ σένα, Κύριε; Ποιός εἶναι ὅμοιός σου, τόσο πολὺ ἔνδοξος στοὺς ἁγίους, τόσο θαυμαστὸς στὶς ἔνδοξες ἐνέργειες, δημιουργὸς τόσων καταπληκτικῶν θαυμάτων;».

4. Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ περιγράφεται:

α. Ὡς μεγάλη

✤ «*Καὶ ἀσάτωσαν ἐν ταῖς ᾠδαῖς Κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δόξα Κυρίου*» (Ψαλμοῦ ρλζʹ (ρληʹ) 137, 5).

Δηλαδή: «Ἂς ψάλουν καὶ αὐτοὶ τὶς ἱερὲς ᾠδὲς τοῦ Κυρίου, γιατὶ μεγάλη εἶναι ἡ δόξα τοῦ Κυρίου».

β. Ὡς αἰώνια

✤ *«Ἔτω ἡ δόξα Κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας, εὐφρανθήσεται Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ»* (Ψαλμοῦ ργ΄ (ρδ΄) 103, 31).

Δηλαδή: «Ἂς εἶναι, λοιπόν, ἡ δόξα τοῦ Κυρίου αἰώνια καὶ ὁ Κύριος ἂς εὐφραίνεται βλέποντας τὴν σκοπιμότητα καὶ ὡραιότητα τῶν θαυμασίων ἔργων του».

γ. Ὡς πλούσια

✤ *«Ἵνα δώῃ ἡμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον»* (Ἐφεσίους γ΄ 16).

Δηλαδή: «Παρακαλῶ τὸν Θεὸ νὰ ἐνισχύει πλουσιοπάροχα καὶ δυναμικὰ μὲ τὸ Πνεῦμα του τὸν ἐσωτερικό σας ἄνθρωπο».

δ. Ὡς ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν

✤ «Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν *πάσῃ τῇ γῇ· ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν»* (Ψαλμοῦ η΄ 2).

Δηλαδή: «Κύριε, ὁ Κύριός μας, πόσο ξακουστὸ καὶ ὁλόλαμπρο προβάλλει τὸ ὄνομά σου σ' ὅλη τὴ γῆ, σ' ὅλα τὰ δημιουργήματά σου! Ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὡς δημιουργοῦ εἶναι ἀσύγκριτα λαμπρότερη ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν οὐρανίων κόσμων, τοὺς ὁποίους σὺ δημιούργησες».

✤ *«Ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ Κύριος, ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ»* (Ψαλμοῦ ριβ΄ (ριγ΄) 112, 4).

Δηλαδή: «Μέγας, κυρίαρχος καὶ ἔνδοξος ὁ Κύριος ἐπάνω σ' ὅλα τὰ ἔθνη. Ἡ δόξα του ξεπερνᾶ τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν».

5. Ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ φωτίζει τὴν Ἐκκλησία

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἀπευθύνεται στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν καλεῖ νὰ χαρεῖ πνευματικὰ ποὺ φανερώθηκε ὁλόκληρη ἡ δόξα καὶ λαμπρότητα τοῦ Κυρίου σ' αὐτή.

✤ *«Φωτίζου φωτίζου Ἰερουσαλήμ, ἦκει γάρ σου τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν»* (Ἡσαΐου ξ΄ 1-2).

Δηλαδή: «Φωτίζου, φωτίζου, Ἰερουσαλήμ, γιατὶ ἔχει πλέον ἔλθει τὸ φῶς σου σὲ σένα, καὶ ἡ δόξα τοῦ Κυρίου ἔχει ἀνατείλει ἐπάνω σου».

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης περιγράφει στὴν Ἀποκάλυψη τὴν Ἐκκλησία ποὺ βλέπει σὲ ὅραμα δοξασμένη καθὼς ἀνταναλκᾶται σ' Αὐτὴ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ.

✤ *«Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι»* (Ἀποκαλύψεως κα΄ 11).

Δηλαδή: «Εἶχε τὴν λαμπρότητα τοῦ Θεοῦ, κι ἡ λάμψη της ἦταν ὅμοια μὲ πολύτιμο πετράδι, σὰν τὸν ἴασπη ποὺ κρυσταλλολάμπει».

✤ *«Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον»* (Ἀποκαλύψεως κα΄ 23).

Δηλαδή: «Οὔτε ἔχει ἀνάγκη ἡ πολιτεία ἀπὸ ἥλιο οὔτε ἀπὸ σελήνη γιὰ νὰ τὴ φωτίζουν, γιατὶ τὴ φωτίζει ἡ λαμπρότητα τοῦ Θεοῦ, καὶ λυχνάρι της εἶναι τὸ Ἀρνίο».

6. Οἱ ἅγιοι ἐπιθυμοῦν νὰ θεωροῦν τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ

Ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς Δαβὶδ ἐξομολογεῖται ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμφανισθεῖ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ δεῖ τὴν δόξα Του καὶ τὴν δύναμή Του.

✤ *«Οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου»* (Ψαλμοῦ ξβ΄ (ξγ΄) 62, 3).

Δηλαδή: «Μὲ τὴν δίψα αὐτὴ παρουσιαζόμουνα σωματικὰ καὶ ψυχικὰ ἄλλοτε στὸν ἱερό σου τόπο, γιὰ νὰ δῶ καὶ νὰ σκεφθῶ τὴν δύναμή σου καὶ τὴν δόξα σου».

✤ *«Καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν»* (Ψαλμοῦ πθ΄ 89, 16).

Δηλαδή: «Κύτταξε μὲ συμπάθεια τοὺς δούλους σου Ἰσραηλίτες, δὲς τὰ πρὸς χάρη αὐτῶν ἔργα τῶν χεριῶν σου καὶ καθοδήγησε τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰακὼβ σὲ δρόμους σωτηρίας».

7. Ἡ γνώση της γεμίζει τὴν γῆ

Ὁ προφήτης Ἀββακοὺμ προφητεύει ὅτι ἡ γῆ, δηλαδὴ τὸ ἀνθρώπινο γένος, θὰ γνωρίσει τὴν δόξα τοῦ Κυρίου ποὺ θὰ ἀποκαλυφθεῖ στοὺς ἐσχάτους καιρούς.

✤ *«Ὅτι ἐπλησθήσεται ἡ γῆ τοῦ γνῶναι τὴν δόξαν Κυρίου, ὡς ὕδωρ κατακαλύψει αὐτούς»*

(Ἀββακοὺμ β΄ 14).

Δηλαδή: «Ἡ γῆ θὰ γεμίσει μὲ τὴν γνώση τῆς δόξας τοῦ Κυρίου. Αὐτὴ θὰ καλύψει τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως τὸ νερὸ καλύπτει τὴν γῆ».

8. Ἡ ἐσχατολογικὴ δόξα

Ὁ Κύριός μας προφητεύει ὅτι στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ Πατέρα οἱ δίκαιοι θὰ λάμπουν ὅπως ὁ ἥλιος. Πρόκειται γιὰ τὸν δοξασμὸ τῶν ἁγίων.

✤ *«Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν»* (Ματθαίου ιγ΄ 43).

Δηλαδή: «Τότε οἱ εὐσεβεῖς θὰ λάμψουν σὰν τὸν ἥλιο στὴ βασιλεία τοῦ Πατέρα τους».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπιστηρίζει τοὺς ἀγωνιζομένους χριστιανοὺς γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν ἐπισημαίνοντας, ὅτι ὅταν θὰ ἔλθει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἔνδοξος στὴν Δευτέρα Παρουσία Του, τότε θὰ δοξασθοῦν μαζί Του καὶ οἱ πιστοὶ μαθητές Του.

✤ *«Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ»* (Πρὸς Κολοσσαεῖς γ΄ 4).

Δηλαδή: «Ὅταν ὁ Χριστός, ποὺ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωή μας, φανερωθεῖ, τότε κι ἐσεῖς, στὴν παρουσία του, θὰ φανερωθεῖτε μαζί του δοξασμένοι».

✤ *«Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός»* (Α΄ Πέτρου ε΄ 1).

Δηλαδή: «Στοὺς πρεσβυτέρους ἔχω νὰ δώσω μερικὲς συμβουλὲς ὡς πρεσβύτερος κι ἐγώ, μάρτυρας τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ καὶ μέτοχος στὴ δόξα του, ποὺ θ' ἀποκαλυφθεῖ μελλοντικά».

Δεύτερον: ἡμέρα ὀδύνης καὶ θλίψεως, σταυροῦ καὶ παθῶν

Ἐγράφη στὴν ἀρχή, ὅτι ἡ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ τῆς δόξης καὶ τῆς λαμπρότητας τοῦ Κυρίου, ὅμως ἡ ἡμέρα αὐτὴ γιὰ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ ἦταν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ὁ λόγος, τὸ θέμα τῆς συνομιλίας ποὺ εἶχε μὲ τοὺς προκρίτους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἠλία, ἦταν περὶ ὀδύνης καὶ θλίψεως, περὶ σταυροῦ καὶ παθῶν, περὶ θανάτου καὶ ἐξόδου ἀπὸ τὴν ζωὴ αὐτή. Ὅλος ὁ διάλογος στρεφόταν στὸ πλέον προσφιλὲς γιὰ τὸν Κύριο θέμα *«περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ»* (Λουκᾶ δ΄ 31).

Ἀπ' αὐτὴ τὴν συνομιλία ἐξάγεται τὸ παρήγορο δίδαγμα, ὅτι ἡ δόξα καὶ ἡ μακαριότητα, ὁ φωτοστέφανος καὶ ἡ ἀθανασία, ἡ ἀκήρατος αἴγλη καὶ μεγαλειότητα εἶναι ὁ γλυκὺς καρπὸς τῆς ἄρσεως τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν παθῶν καὶ τῶν θλίψεων ποὺ συνεπάγεται ἡ ἄρση.

Συνεπῶς τὸ Θαβὼρ καὶ ὁ Γολγοθᾶς, ἡ δόξα καὶ τὰ πάθη, ἡ ἔξοδος καὶ ἡ μεταμόρφωση, ὁ κῆπος τῆς Γεθσημανή, ποὺ ἄρχισε γιὰ τὸν Κύριό μας ἡ ἀγωνία τοῦ θανάτου καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἀπὸ ὅπου ἀναλήφθηκε γιὰ νὰ δοξασθεῖ στοὺς οὐρανούς, ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Ἀνάσταση εἶναι ἀχώριστα καὶ ἀλληλένδετα, ὄχι μόνο γιὰ τὸν Κύριο τῆς δόξης, ἀλλὰ γιὰ ὅλους τοὺς πιστούς.

Γι' αὐτὸ ὅσοι θέλουν τὴν δόξα καὶ τοὺς στεφάνους, ὅσοι θέλγονται ἀπὸ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολὴν καὶ τὴν μεταμόρφωση τῆς εὐτελοῦς καὶ δουλικῆς καταστάσεώς τους σὲ κατάσταση δόξας, λαμπρότητος καὶ ἐλευθερίας καὶ διψοῦν καὶ ποθοῦν ἀνάσταση καὶ

ζωὴ ὀφείλουν νὰ βαδίσουν τὴν πρὸς τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς μόχθους, τὴν πρὸς τὸν Σταυρὸ καὶ τὸν Γολγοθᾶ φέρουσα δύσκολη καὶ τραχεῖα καὶ ἀκανθώδη ὁδὸ τῆς θυσίας, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ μὲ τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὸ μαρτύριο νὰ εἰσέλθουν στὴν αἰωνία κατάσταση καὶ νὰ καθίσουν στὸν θρόνον τῆς δόξας καὶ τῆς δικαίας ἀνταποδόσεως.

Τρίτον· ἑορτὴ τῆς θεωρίας τοῦ ἀκτίστου φωτός

Ἄκτιστο φῶς κατὰ τοὺς κορυφαίους Πατέρες καὶ Διδασκάλους τῆς μυστικῆς ἢ νηπτικῆς θεολογίας, ἅγιο Συμεὼν τὸν νέο θεολόγο καὶ ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ εἶναι μέθεξη τῆς θείας Χάριτος μὲ τὴν ὁποία ὁ Θεὸς γινώσκεται σὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὑπερβαίνοντες τὰ ὅρια τοῦ κτιστοῦ ὄντος ἑνώνονται μαζί Του. Ὁ Θεὸς εἶναι φῶς, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἀπόστολο Ἰωάννη *«Ὁ Θεὸς φῶς ἐστί»* (Α΄ Ἰωάννου α΄ 5) καὶ κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο *«φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον»* (Πρὸς Τιμόθεον Α΄ στ΄ 16). Ὁ Θεὸς εἶναι φῶς ὅταν φανερώνεται καὶ γνωρίζεται χάρις στὰ δυναμικὰ ἰδιώματά Του ἢ ἐνέργειές Του.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς διδάσκει ὅτι ἡ θεία αὐτὴ ἐμπειρία δίδεται σὲ ἕκαστο κατὰ τὸ μέτρο του καὶ δύναται νὰ εἶναι λιγώτερο ἢ περισσότερο μεγάλη, ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξία ἐκείνου ποὺ τὴν δοκιμάζει.

«Καὶ τὸ μὲν θεῖον τοῦτο φῶς, μέτρῳ δίδοται καὶ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεται κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν ὑποδεχομένων ἀμερίστως μεριζόμενον» (Ὁμιλία εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Κυρίου μεταμόρφωση P.G. 151, 448B).

Τὸ φῶς ποὺ εἶδαν οἱ ἀπόστολοι στὸ Θαβὼρ δὲν ἦταν κτιστὸ φαινόμενο, δηλαδὴ μετεωρολογικῆς φύσεως. Ὡς πρὸς τὴν φύση του ἦταν φῶς τοῦ Θεοῦ, αἰώνιο ἄπειρο, ἀπερίγραπτο σὲ χῶρο καὶ χρόνο μὴ συμπεριλαμβανόμενο στὰ κτιστὰ ὄντα. Ἐμφανιζόταν στὶς θεοφάνειες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς ἡ *«δόξα τοῦ Θεοῦ»* ἡ φοβερὴ καὶ ἀνυπόστατος γιὰ τὰ κτίσματα, ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι πρὸ Χριστοῦ τὴν ἔβλεπαν μόνο ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους. Γι' αὐτὸ ὁ Παῦλος ὅταν τὴν εἶδε ἔξω ἀπὸ τὴν πύλη τῆς Δαμασκοῦ τυφλώθηκε (Πράξεων θ΄ 3-9), ἐπειδὴ ἦταν ἀκόμη ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐκτός, οὐ μόνο ξένος στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐχθρός. Ἀντίθετα ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ἐνῷ ἀκόμη τὸ φῶς τὸ αἰσθητὸ δὲν εἶχε φωτίσει τὴν γῆ εἶδε τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, ποὺ πλημμύριζε τὸν Τάφο καὶ ἔκανε ὁρατὸ πᾶν ὅ,τι εὑρίσκετο ἐκεῖ.

Κατὰ τὴν ἐνσάρκωση τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ συγκεντρώνεται στὸν Θεάνθρωπο, ἐντὸς τοῦ Ὁποίου κατοικοῦσε σωματικῶς. Αὐτὸ εἶναι τὸ φῶς τῆς θεότητος. Αὐτὴ εἶναι ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν θεία φύση Του, τὴν ὁποία εἶδαν οἱ ἀπόστολοι στὸ Θαβὼρ κατὰ τὴν Μεταμόρφωση.

Ὁ Θεάνθρωπος δὲν ὑπέστη στὸ ὄρος τῆς Μεταμορφώσεως κάποια μεταβολή. Οἱ ἀπόστολοι ξέφυγαν ἀπὸ τὶς συνθῆκες τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου καὶ γεύθηκαν τὴν πραγματικότητα τῆς αἰωνιότητας.

Ἐξηγεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: *«οὐ γίνεται τοιγαροῦν καὶ ἀπογίνεται, οὐδὲ περιγράφεται, οὐδ' αἰσθητικῇ δυνάμει ὑποπίπτει τὸ φῶς τῆς τοῦ Κυρίου Μεταμορφώσεως, εἰ καὶ δι' ὀφθαλμῶν σωματικῶν ἑώραται καὶ πρὸς ὀλίγον χρόνον καὶ ἐν βραχείᾳ τοῦ ὄρους κορυφῇ ἀλλ' ἐπὶ τῆς σαρκὸς ἐπὶ τὸ πνεῦμα μετέβησαν οἱ τοῦ Κυρίου μύσται τῇ ἐναλλαγῇ τῶν αἰσθήσεων»*

(Ὁμιλία εἰς σεπτὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ P.G. 151, 429A).

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι (τὸ ἄκτιστο φῶς) κατέστη ὁρατὸ μὲ τοὺς σωματικοὺς ὀφθαλμοὺς γιὰ λίγο χρόνο καὶ πάνω σὲ μιὰ μικρὴ κορυφὴ ἑνὸς ὄρους, παρὰ ταῦτα τὸ φῶς τῆς Μεταμορφώσεως οὔτε δημιουργεῖται, οὔτε φθείρεται καὶ χάνεται, οὔτε συλλαμβάνεται μὲ τὶς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ μαθητὲς τὸ εἶδαν διότι τότε ὑπέστησαν μία **ἐναλλαγὴ** τῶν αἰσθήσεων. Οἱ αἰσθήσεις τους ἔπαυσαν νὰ εἶναι σωματικὲς καὶ σαρκικές. Ἔγιναν πνευματικές, ὅπως θὰ γίνουν οἱ αἰσθήσεις ὅλων μας, ἀλλὰ καὶ μεῖς ὁλόκληροι κατὰ *«τὴν τῶν βροτῶν ἐναλλαγήν»*, δηλαδὴ τὴν ἡμέρα τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, ὅταν τὰ σώματα τῶν δικαίων θὰ ἐνδυθοῦν τὸ σῶμα τὸ ἄφθαρτο, τὸ πνευματικὸ καὶ θὰ ἀλλαγοῦν (πρὸς Κορινθίου Α΄ ιε΄ 52).

Περιχυθέντες φωτί, τῆς ἀπροσίτου δόξης, Θαβὼρ ἐν ὄρει οἱ Ἀπόστολοι, Χριστὲ ἀνεβόησαν· Ὁ τῶν Πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Λαίλαπι θείας ἠχῆς, καὶ δροσοβόλῳ νεφέλῃ, Χριστὲ καὶ αἴγλῃ σου ἡδόμενοι, οἱ Ἀπόστολοι ἔψαλλον· Ὁ τῶν Πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

(α΄ καὶ β΄ Τροπάρια τῆς ἑβδόμης ᾠδῆς τοῦ πεζοῦ Κανόνος τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως).

Σχετικῶς μὲ τὸ ἄκτιστο φῶς ποὺ ἀντίκρυσαν οἱ Ἀπόστολοι ὁ καθηγητὴς Π.Β. Πάσχος παρατηρεῖ ὅτι: *«Οἱ Μαθηταὶ στὸ Θαβὼρ εἶδαν τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, τὴν ἀλλοίωση στὴν ἀνθρώπινη μορφὴ τοῦ Κυρίου»*. Λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς *«καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος* (ἡ μορφή) *τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ*

ἱματισμὸς αὐτοῦ ἐξαστράπτων» (Λουκᾶ θ΄ 29). Ἀλλὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ φῶς τῆς θείας φύσεως τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔλαμψε ὅλο τὸ ἄκτιστο φῶς, γιατὶ οἱ Ἀπόστολοι μὴ μπορώντας νὰ βαστάξουν τὸ ὑπερβολικὸ φῶς θὰ τυφλώνονταν ἢ θὰ πέθαιναν. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶδαν τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶδαν τὸ φῶς, ποὺ εἶναι ἡ ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ καθὼς λέγει ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος *«θεότης γὰρ καθ' ἑαυτὴν ἀόρατος»* (Ε.Π.Ε. τ. 7 σελ. 182), καὶ ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς *«ἡ μακαρία καὶ ἁγία θεότης κατ' οὐσίαν εἶναι ὑπεράρρητος καὶ ὑπεράγνωστος»* (ΕΠΕ Φιλοκαλία Νηπτικὴ τ. 14 Δ΄ στ. 212).

Αὐτὸ ἦταν ποὺ ὁ Βαρλαὰμ ὁ Καλαβρὸς δὲν μποροῦσε νὰ ξεχωρίσει κι ἔπεφτε ἔξω στὴν σχέση μεταξὺ τῆς θείας οὐσίας ποὺ εἶναι ἀπρόσιτη καὶ ἀμέθεκτη καὶ τῆς θείας ἐνέργειας - τὸ ἄκτιστο φῶς τῆς Μεταμορφώσεως- ποὺ εἶναι προσιτὴ καὶ μεθεκτή, ὅπως ἐδίδασκε ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ τὸ ἁγιασμένο στόμα τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Τὸ θεῖο καὶ ἄκτιστο φῶς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν γνώμη τῶν ἁγ. Πατέρων οἱ Ἀπόστολοι τὸ εἶδαν μὲ τὸν νοῦ, ποὺ εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ μάτια τοῦ σώματος. Ὄχι ἔχοντας τὴν συνηθισμένη φυσικὴ δύναμη τῶν ματιῶν τους ἀλλὰ ἀλλοιωθέντες εἰς τὸ κρεῖττον καὶ θειότερον· ἔτσι ἡ Μεταμόρφωση δὲν ἦταν ἀλλαγὴ τοῦ Χριστοῦ ἀλλὰ ἡ ἐνδυνάμωση τῶν ματιῶν τῶν Ἀποστόλων ὅπως λέγει ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς *«μεταμορφοῦται τοίνυν ὁ Χριστός... ὅπερ ἦν τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς ἐμφαινόμενος καὶ διανοίγων τούτων τὰ ὄμματα καὶ ἐκ τυφλῶν ἐργαζόμενος βλέποντα... καὶ τοῦτό ἐστι τό, μετεμορφώθη*

ἔμπροσθεν αὐτῶν» (P.G. 96, 564). Καὶ ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς *«πρὸς τὸ φῶς ἐκεῖνο τυφλοί εἰσι οἱ κατὰ φύσιν ὁρῶντες ὀφθαλμοί, οὐκοῦν οὐδὲ τὸ φῶς ἐκεῖνο αἰσθητόν, οὐδὲ οἱ ὁρῶντες αἰσθητικοῖς ἁπλῶς ἑώρων ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ μετασκευασθεῖσι τῇ δυνάμει τοῦ θείου πνεύματος»* (ΕΠΕ 10, 374).

«Ὥστε ἄλλαξαν οἱ Ἀπόστολοι γι' αὐτὸ καὶ εἶδαν τὴν ἀλλαγή, τὴν Μεταμόρφωση στὴν θεία μορφὴ τοῦ Ἰησοῦ» (Π.Β. Πάσχου, *Ἔρως Ὀρθοδοξίας,* Ἀθῆναι 1979 τ. 55-57).

Οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας συμφωνοῦν ὅλοι γιὰ τὴν νεφέλη, γιὰ τὴν ὁποία ὁμιλεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (Λουκᾶ θ΄ 34-35) ὅτι ἦταν ἡ παρουσία τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ὁ Θεὸς ἐδῶ στὴν Μεταμόρφωση γνωρίζεται μὲ τὶς τρεῖς ὑποστάσεις. Λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: *«εἷς γὰρ Θεὸς ἐν τρισὶ ὑποστάσεσι γνωριζόμενος. Μία γάρ οὐσία Θεότητος, τοῦ μαρτυροῦντος Πατρός, τοῦ μαρτυρουμένου Υἱοῦ καὶ τοῦ ἐπισκιάζοντος Πνεύματος»* (P.G. 96, 568).

Ὁ Θεοφάνης ὁ Κεραμεύς: *«Τὴν γὰρ νεφέλην ἣν ἀκούεις τὸ ὄρος ἐπισκιάσαν μὴ ἄλλο τι νόμιζε ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν πολλοῖς δὲ εἴωθεν ἡ Γραφὴ διὰ τῆς νεφέλης δεικνύει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Τὶ δὲ ἦν ἕτερον ἡ νεφέλη, ἡ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν ὁδηγοῦσα τὴν Αἴγυπτον φεύγοντα (ὅταν ἔφευγε);... ὡς καὶ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος θερμὸν ἐπιλαμπούσης διατείχισμα εἶναι πρὸς τὸν λαόν, σκιάζουσάν τε τὸ ὑποκείμενον καὶ λεπτῇ δρόσῳ τὸ φλογῶδες τοῦ ἀέρος ὑπονοτίζουσαν καὶ διὰ τῆς νυκτός στῦλον πυρὸς γενέσθαι; Ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρώσας εἰς οὐρανοὺς ἀνεφοίτησε, νεφέλη ὑπέλαβον αὐτόν, ἡ δὲ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Καὶ ὅτε ἥξει μετὰ δόξης κρῖναι τὰ σύμπαντα διὰ*

νεφέλης ἐξ οὐρανοῦ καταβήσεται» (Θεοφάνη Κεραμέως P-G 132, 137-140).

Τὰ ἴδια καὶ ὁ Ἀναστάσιος Ἀντιοχείας *«ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινή... τί δὲ χρὴ νοεῖν τὴν νεφέλην ταύτην, ἐκ τῶν ὁμοίων εἰρημένων ἐν τῇ Γραφῇ ζητητέον. Εὕρομεν γὰρ καὶ τὸν Μωϋσῆν εἰσελθόντα εἰς τὴν νεφέλην, ὅτε τὸ ὄρος ἐκάλυψε ἐν τῇ ἐρήμῳ Χωρήβ· ὃς καὶ ἐμαρτυρήθη εἰσῆλθεν εἰς τὸν γνόφον, οὗ ἦν ὁ Θεός. Εἶτα δὲ καὶ ὅτε τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου διαφόρως ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη πάλαι, κακεῖθεν ἠκούετο λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ὁ Θεός, στῦλος δὲ πάλιν νεφέλης προεπορεύετο τοῦ λαοῦ, δροσίζων μὲν ἡμέρας ἐκπυρούμενος δὲ νυκτός. Ἀλλὰ καὶ Ἡσαΐας προλέγει τὸν Κύριον ἥξειν ἐπὶ νεφέλης κούφης εἰς Αἴγυπτον. Ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ Σολομῶντος ἀκούομεν, ὅτε τὸν ναὸν ὠκοδόμησε καὶ καθιέρωσαν, ὅτι τὸν οἶκον ἐπλήρωσεν ἡ νεφέλη καὶ οὐκ ἠδύνατο εἰσελθεῖν καὶ ἱερουργεῖν οἱ ἱερεῖς ἀπὸ προσώπου νεφέλης»* (P.G. 89, 1372).

Ὁ Ἀνδρέας ὁ Κρήτης μὲ τὰ ἀκόλουθα μᾶς λέγει τί σημαίνει ἡ παρουσία τῆς νεφέλης: *«Ἀλλὰ καὶ τῆς νεφέλης εἴσω χωρήσωμεν, καὶ τὶς ὁ τῆς νεφέλης λόγος σκοπήσωμεν... νεφέλη τοιγαροῦν ἐστι φωτεινὴ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον, ἐξ ἧς καὶ τοῦ πατρὸς ἡ φωνὴ πρόειπε, τὶς καὶ πόθεν ὁ μεταμορφούμενος διαπρυσίως κηρύττουσα, ἡ ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην μικρὸν ἔμπροσθεν καταπτᾶσα περιστερὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κατιὸν ἄνωθεν ἐν εἴδει περιστερᾶς καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν βαπτιζόμενον, καὶ βαπτίζοντα κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωάννου ἐν πνεύματι καὶ πυρί...»* καὶ ὁ ἀποστ. Παῦλος τὰ ἴδια πρὸς Κορινθίους (Α΄ Κορινθ. ι΄ 1-4). *«Καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ αὐτὸ τῆς Τριάδος φανεροῦται μυστήριον. Ὑπὸ ταύτῃ γίνονται τῇ νεφέλῃ Μωσῆς καὶ Ἠλίας καὶ τῷ Ἰησοῦ*

συλλαλοῦντες ὡρῶντο καὶ τὴν ἔξοδον καὶ διὰ σταυροῦ προμηνύουσιν» (P.G. 97, 952-953).

Τὰ αὐτὰ ἑρμηνεύει καὶ ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: *«Ὁ Πατὴρ φωνὴν ἀφίησιν ἐκ τῆς νεφέλης· Διατὶ ἐκ τῆς νεφέλης; Οὕτως ἀεὶ φαίνεται ὁ Θεός. «Νεφέλη γὰρ καὶ γνόφος κύκλῳ αὐτοῦ»* καὶ *«κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης»* καὶ πάλιν, *«ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν»·* καὶ *«ὡς Υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἐπὶ τῶν νεφελῶν»... Ὅταν μὲν γὰρ ἀπειλῇ, σκοτεινὴν δείκνυσιν, ὥσπερ ἐν Σινᾷ... Ἐν ταῦτα δὲ ἐπειδὴ οὐ φοβεῖσαι ἐβούλετο, ἀλλὰ διδάξαι, νεφέλη φωτεινή... καί τι φησὶν ἡ φωνή; οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός»* (ΕΠΕ τ. 11 σ. 258-260).

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ὁ κατ' ἐξοχὴν κήρυκας τῆς χάριτος τονίζει ὡς πρὸς τὴν παρουσία τοῦ Ἁγ. Πνεύματος τὰ ἑξῆς:

«Ὀκτὼ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἦσαν καὶ ἓξ ἐφαίνοντο. Τρεῖς οὗτοι. Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ τῷ Ἰησοῦ συναναβάντες· εἶδον δὲ ἐκεῖ συνόντας αὐτῷ καὶ συλλαλοῦντας (ἵνα εὑρίσκονται καὶ νὰ ὁμιλοῦν μαζί του) καὶ τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἠλία, ὡς εἶναι τούτους ἕξ. Ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ πάντως ἀοράτως καὶ ὁ πατὴρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συνῆν (ἦσαν μαζὶ) ὁ μὲν μαρτυρῶν διὰ φωνῆς οἰκείας, ἀγαπητὸν Υἱὸν εἶναι τούτου ἑαυτοῦ, τὸ δὲ διὰ τῆς φωτεινῆς νεφέλης συνεκλάμπον καὶ τὸ τοῦ Υἱοῦ πρὸς δὲ αὐτὸ καὶ τὸν πατέρα συμφυὲς καὶ ἑνιαῖον τοῦ φωτὸς δεικνῦον» (ΕΠΕ 2 10,360).

Ὁ Μακάριος Μητροπολίτης Νικαίας ὁ Χρυσοκέφαλος διευκρινίζει ὡς ἑξῆς τὴν παρουσία τῆς νεφέλης:

«Ἔτι γοῦν τοῦ Πέτρου λαλοῦντος Νεφέλη Φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς... ἡ νεφέλη τοῦ πνεύματος ἐδήλου τὴν ἀξίαν καὶ ἡ φωνὴ τοῦ πατρὸς ἐσήμαινε

τὴν εὐδοκίαν, οὗ τοῖς προφήταις συμβολικῶς ἐδίδαξε πρότερον, τοῦτον θεοπρεπῶς καὶ τοῖς Ἀποστόλοις ἐφανέρωσεν ὕστερον» (Λόγος ΙΓ΄).

Χάρηκαν οἱ Μαθητὲς ἀπὸ τὴν λάμψη καὶ τὸ φῶς ποὺ σὰν ἀστραπὴ κάλυψε τὸν Κύριο. Οἱ Ἀπόστολοι χάρηκαν μὲ τὴν φανέρωση τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Πατρὸς μαρτυροῦντος μὲ τὴν φωνή, τοῦ Υἱοῦ μεταμορφουμένου καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπισκιάζοντος μὲ τὴν φωτεινὴ νεφέλη.

«Ὁ Κύριος ἐκ δεξιῶν τῆς μεγαλωσύνης καθήμενος θεοπρεπῶς, οἷον ἐξ ἀπόπτου φωνὴν ταύτην πρὸς ἡμᾶς ἀφίησεν. Εἴ τις θέλει παραστῆναι τῇ δόξῃ ταύτῃ μιμείσθω κατὰ τὸ ἐγχωροῦν καὶ ὁδευέτω τὴν ἐμὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἣν ὁδὸν καὶ πολιτείαν ὑπέδειξα» (Γρηγορίου Παλαμᾶ. Ὁμιλία εἰς τὴν Μεταμόρφωσην 17 ΕΠΕ 10, 404).

Δηλαδή: «Ὁ Κύριος, ἀπὸ ἐκεῖ σὰν ἀπὸ ἀόρατο τόπο μᾶς στέλνει τὰ ἑξῆς λόγια. Ὅποιος θέλει νὰ γίνει μέτοχος σὲ τούτη τὴν δόξα, ἂς μιμηθεῖ κατὰ τὴν δύναμή του καὶ ἂς βαδίσει τὴν δική μου ὁδὸ καὶ τὴν ζωὴ ποὺ ὑπέδειξα κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς παρουσία μου.

Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία διδάσκει ὅτι ἡ τελεία θέα τῆς θεότητος γινομένη αἰσθητή, ἀντιληπτὴ ὡς φῶς ἄκτιστο, τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ θεότης, εἶναι τὸ μυστήριο τῆς ὀγδόης ἡμέρας ἀνήκει στὸν μέλλοντα αἰῶνα κατὰ τὸν ὁποῖο θὰ δοῦμε τὸν Θεὸ πρόσωπο πρὸς πρόσωπο *«καθώς ἐστι»* (Α΄ Ἰωάννου γ΄ 2).

Πάντως ὅσοι εἶναι ἄξιοι, ὅσοι ἑνώνονται μὲ τὸν Θεό, βλέπουν ἀπὸ τὴν παροῦσα ἤδη ζωὴ τὴν *«βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει»* (Μάρκου θ΄ 1), ὅπως τὴν εἶδαν οἱ μαθητὲς στὸ Θαβώρ.

«Ἐν τῷ φωτὶ τῆς δόξης τοῦ προσώπου σου, Κύριε, πορευσόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα» (Κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς).

